

PODPORA UPLATNENIA ABSOLVENTOV TECHNICKÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL NA TRHU PRÁCE

SUPPORT FOR THE APPLICATION OF GRADUATES TECHNICAL HIGH SCHOOLS ON THE LABOR MARKET

Doc. Ing. Zuzana Chodasová, PhD. , Ing. Miriam Takáčová

Ústav Manažmentu STU v Bratislave

Vazovova 5, Bratislava

e-mail: zuzana.chodasova@stuba.sk , miriam.takacova@stuba.sk

DOI: 10.61544/mnk/SWRL6977

Abstrakt: Publikovaný výstup popisuje duálne vzdelávanie a ostatné možnosti vzdelávania, podporujúce zručnosti, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou prípravy absolventov vysokých škôl pre prax. Dôležitá je aj samotná spolupráca s priemyselnými a obchodnými partnermi, prostredníctvom ktorých sa študenti konfrontujú so súčasnými obchodnými trendmi, výzvami a osvedčeným postupom. Príspevok poukazuje na budúce trendy v zručnostiach potrebných pre jednotlivcov za účelom úspešného uplatnenia sa na trhu práce medzi konkurenciou. Cieľom príspevku je podať, podľa možnosti prehľad základných rozvojových oblastí vzdelávania, ktoré boli publikované odborníkmi v doteraz publikovaných významných štúdiách, prieskumoch a ktoré môžu uľahčiť absolventom vstup na trh práce.

Abstract: The publication output describes dual education and other educational options, supporting skills that are an integral part of the preparation of university graduates for practice. Cooperation with industry and business partners is also important, through which students are confronted with current business trends, challenges and best practices. The paper points to future trends in the skills needed for individuals to successfully apply themselves in the labor market among competitors. The aim of the contribution is to provide, if possible, an overview of the basic development areas of education, which have been published by experts in important studies and surveys published so far and which can facilitate the entry of graduates into the labor market.

Kľúčové slová: duálne vzdelávanie, zručnosti, absolventi vysokých škôl, trh práce

Key words: dual education, skills, university graduates, labor market

JEL Classification: I25, O15, O33

ÚVOD

Predpovedanie budúceho vývoja nám pomáha lepšie využiť súčasné možnosti na získanie benefitu v budúcnosti. Stanovujeme si ciele. Či to už má byť lepšie zdravie, lepšie pracovné uplatnenie, vyšší dôchodok alebo bezpečnejšie bývanie. Podľa Adlera 1929 (Hall et al. 1997) tým že sa ako jednotlivci snažíme o vlastné uplatnenie a zlepšenie svojho postavenia v živote, prispievame tak k rozvoju celej spoločnosti. Myšlienka, ktorá je stará takmer 100 rokov, je nadčasová a stále aktuálna. Na to, aby sme ako spoločnosť nestagnovali, ale naopak napredovali, je nevyhnutná osвета, vzdelávanie a rozvoj najprv na úrovni jednotlivcov. Jednotlivci tvoria základ pre komunity, skupiny a spoločnosť.

Vysoké školy naplňajú svoje poslanie umožnením prístupu k najvyššiemu vzdelaniu najmä v súlade s potrebami spoločnosti tak, aby vzdelávanie pripravilo absolventa s vysokými morálnymi zásadami, občianskou a spoločenskou zodpovednosťou najmä na zodpovedajúce uplatnenie v praxi a výskumnú, vývojovú alebo umeleckú a ďalšiu tvorivú činnosť. Uplatňovanie inovatívnych foriem vzdelávania pomáha študentom rozvíjať kreativitu, prispôsobivosť, odolnosť a umožňuje im aj riskovať. Tieto schopnosti sú pre podnikateľov nevyhnutné a môžu byť cenné v akomkoľvek podnikateľskom prostredí. Mnohé inovatívne vzdelávacie prístupy zahŕňajú projekty spolupráce a tímové učenie.

Popisuje sa tu forma duálneho vzdelávania a ostatné možnosti vzdelávania, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou prípravy na prax kde je aj samotná spolupráca s priemyselnými a obchodnými partnermi, prostredníctvom ktorých sa študenti konfrontujú so súčasnými obchodnými trendmi, výzvami a osvedčeným postupom. Zapojenie študentov do praxe pomáha preklenúť priepasť medzi akademickou obcou a svetom podnikania, vďaka čomu si lepšie uvedomujú potreby a očakávania praktickom živote. Spomínanou formou sa študenti zameriavajú aj na etické hľadiská v obchodných kontextoch a vedú študentov k zodpovedným rozhodnutiam a pochopeniu vplyvu ich rozhodnutí na zainteresované strany a spoločnosť. Súčasne ich vystavujú dynamickému a vyvíjajúcemu sa vzdelávaciemu prostrediu, ktoré podporuje prispôsobivosť a rastové myslenie. Účasť na takýchto programoch môže študentom poskytnúť príležitosti na vytváranie sietí s odborníkmi z odvetvia, podnikateľmi a absolventmi, čím sa rozšíria ich kontakty a potenciálne príležitosti v praxi.

1. CIEĽ

Cieľom príspevku je sumarizovanie dostupných domácich a zahraničných poznatkov, podkladov a ďalších informačných zdrojov, zaoberajúcich sa problematikou uplatniteľnosti sa najmä technicky orientovaných absolventov na trhu práce a následne identifikovať zručnosti, ktoré budú žiadané v priebehu najbližších rokov. Študenti sa učia efektívne pracovať v rôznych skupinách, chápu dôležitosť spolupráce a využívajú rôzne zručnosti a perspektívy na dosiahnutie spoločných cieľov, kritického myslenia a riešenia problémov. V dnešnej digitálnej dobe nie je možné opomenúť ani využívanie informačných technológií, ktoré vybavuje študentov digitálnou gramotnosťou a oboznámením sa s nástrojmi používanými v podnikoch. Tieto zručnosti sú nevyhnutné pre budúci úspech, keďže podniky sa v digitálnom veku neustále vyvíjajú.

Trendy charakteristické pre štvrtú priemyselnú revolúciu (Priemysel 4.0), znamenajú prechod od fázy jednoduchej digitalizácie k inováciám založeným na vzájomných kombináciách materiálových, digitálnych a biologických technológií. Informačné a komunikačné technológie stoja v epicentre štvrtej priemyselnej revolúcie a sú faktorom ekonomických a spoločenských zmien viac ako kedykoľvek predtým (Jeck 2017).

Plánovanie, analýzy, predikcie, predpoklady vývoja, predpovede či odhady rôznych spoločenských, ekonomických, politických podmienok do budúca sú štandardnou súčasťou ľudského bytia, preto si aj kladieme nasledovné výskumné otázky:

- V akých odvetviach bude potrebná aká kombinácia zručností?
- Ako dosiahnuť ich rozvoj?
- Akí sú uplatniteľní absolventi v praxi s akými zručnosťami?

Samozrejme nie všetky zamestnania k výkonu práce potrebujú tvrdé zručnosti, prípadne sa vyžaduje len elementárna úroveň alebo ide o jednoduché technické zručnosti. Je všeobecne známe rozdelenie zamestnancov do nasledovných skupín (Mráz et al. 2023):

- Zamestnanci, ktorí disponujú požadovanými tvrdými, mäkkými a digitálnymi zručnosťami → uplatniteľní na trhu.
- Zamestnanci, ktorí disponujú časťou požadovaných tvrdých, mäkkých a digitálnych zručností → potrebné doplnenie chýbajúcich častí zručností.
- Zamestnanci, ktorí nedisponujú požadovanými tvrdými zručnosťami, ale disponujú časťou mäkkých a digitálnych zručností → potrebné doplnenie chýbajúcich tvrdých zručností.
- Zamestnanci, ktorí nedisponujú požadovanými tvrdými, mäkkými ani digitálnymi zručnosťami → potrebné doplnenie všetkých troch zručností.

V strednodobom a dlhodobom horizonte je potrebné rozvíjať digitálne a univerzálne zručnosti. Dôležité je rozvíjať zručnosti nielen podľa aktuálnej potreby, ale aj s ohľadom na prognózu vývoja dopytu po zručnostiach na trhu práce v budúcnosti. Rozvoj mäkkých zručností musí byť prioritou naprieč všetkými skupinami zamestnancov, konkrétna podoba a obsah tréningov má byť prispôbený cieľovej skupine. Je potrebné zohľadniť aj plány zamestnávateľov a nastaviť vzdelávanie s ohľadom na ich potreby, ktoré budú žiadané na trhu práce, čo budeme zisťovať v pripravovanom prieskume, v najbližšom období (Mráz et al. 2023).

2. METÓDY

Prezentovaný publikačný výstup využil niekoľko metód skúmania a bol spracovaný predovšetkým nasledovným metodickým postupom od štúdia domácej a zahraničnej vedecko-odbornej literatúry a iných zdrojov v okruhu systému duálneho vzdelávania a identifikovania zručností 2023, napr. :

- Popisovanie problematiky systému duálneho vzdelávania – silné stránky, problémy a ciele pre budúcnosť
- Prehľad súčasného stavu systému vzdelávania na Slovensku a v zahraničí.
- Identifikovanie teoreticko–metodologických postupov podpory trhu práce.
- Návrhové riešenie podpory trhu práce formou zručnosti a základných rozvojových oblastí vzdelávania.

Spôsob získavania poznatkov a údajov využil nielen internetové a webové dokumenty, štúdiom domácej a zahraničnej vedecko odbornej literatúry, analýzy a štatistické údaje, vedecké a odborné časopisy, ale aj znalosti a praktické skúsenosti autoriek. Spomínaná analýza nám umožnila odhaliť rôzne vlastnosti javov a procesov, oddeliť podstatné od nepodstatného, odlíšiť trvalé vzťahy od náhodných. Analýza má nenahraditeľnú úlohu v rámci poznávania podstaty javov a pre stanovenie taktiky vedeckovýskumnej činnosti. Táto vedecká metóda je použitá hlavne pri spracovaní údajov zameraných pre získanie dostatočných informácií a špecifikovaní problémov a potenciálov súčasného stavu popisovanej problematiky. Na základe syntézy sú spracované informácie pre pochopenie vzájomnej súvislosti javov. Syntéza ako vedecká metóda nám umožnila sumarizáciou poznatkov vedúce k získaniu nových poznatkov, vzťahov a zákonitostí v kvalitatívne vyššej úrovni - viedla k objasňovaniu nových alebo skôr nedefinovaných vzťahov a zákonitostí.

Podľa aktuálnych zistení, štatistických metód zisťovania, sa popri špecifických odborných znalostiach a zručnostiach, vyprofilovali dve základné rozvojové oblasti: mäkké zručnosti

a digitálna gramotnosť ako prierezové zručnosti do budúcnosti. Kľúčové zručnosti charakterizujú kritické myslenie, iniciatívnosť, komunikačné zručnosti, tímovú prácu, schopnosť pracovať v tíme, schopnosť riešiť problémy, organizačné zručnosti, flexibilita, systematickosť (Pecháčová a Čavojská 2022).

Pod digitálnou gramotnosťou rozumieme vybranú sadu preukázaných schopností jednotlivca sebaisto, kriticky a zodpovedne využívať digitálne technológie pre život, učenie sa a prácu v digitálnej spoločnosti (Mirri.gov.sk 2022). Národná stratégia digitálnych zručností Slovenskej republiky a akčný plán na roky 2023-2026 považuje za najvyššie dôležité zohľadniť význam digitálnych zručností a zakomponovať ich budovanie do vzdelávania jednak detí už od útleho veku, ako aj dospelých v rámci kvalitného celoživotného vzdelávania a zvyšovania ich príležitostí na trhu práce, resp. udržania si zamestnania alebo prechodu na iné zamestnanie. Nadobudnutie digitálnych zručností musí byť pritom dostupné pre všetkých obyvateľov Slovenska bez ohľadu na vek, vzdelanie, či príslušnosť k znevýhodneným skupinám obyvateľstva (Mirri.gov.sk 2022).

„Súčasná aj budúca schopnosť jednotlivca profesijne sa uplatniť závisí od súladu jeho zručností s dopytom po zručnostiach na trhu práce“ (Mráz et al. 2023,), pričom uvedené sa neobmedzuje len na územie Slovenskej republiky. Napríklad, na celoeurópskej úrovni je žiaduce, „dosiahnuť do roku 2030 základné digitálne zručnosti minimálne u 80% dospelých populácie v EÚ“ (Kešelová a Bednárík, 2022, s.10).

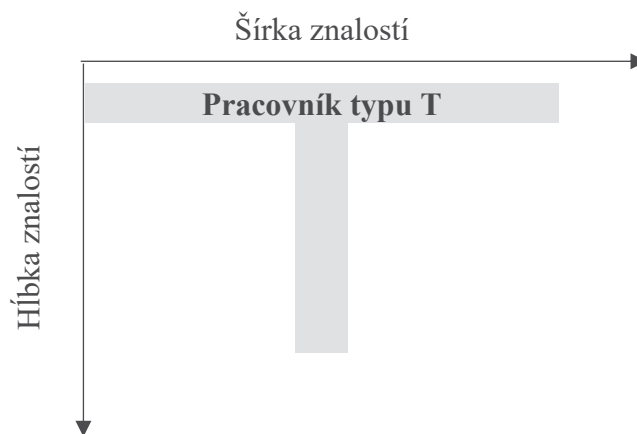
3. DUÁLNE VZDELÁVANIE A ZRUČNOSTI 2023

Skúsenosti za posledné obdobie analýzy praxe nám jasne naznačujú, že prvým v konkurenčnej súťaži je ten, kto vie správne komunikovať a prezentovať svoje produkty a služby. Zistilo sa, že túto činnosť podnikateľským subjektom uľahčí rozhladený manažment, no predovšetkým aj pri nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily je to aj zapojenie sa do duálneho vzdelávania, ktoré podporuje aj zamestnanosť absolventov, čo popisuje aj prieskum v danej oblasti, ktorý sa uskutočňuje posledné roky. Systém duálneho vzdelávania nie je na Slovensku zase úplnou novinkou, už určitý čas funguje, aj keď len v malom množstve. Preto je v súčasnosti veľký záujem o rozvoj duálneho vzdelávania a jeho väčšiu implementáciu do školského systému. Ako vzorové príklady pre nás môžu poslúžiť blízke a susedné krajiny, ktoré svoj systém duálneho vzdelávania majú už zapracovaný a funguje. Ideálnym príkladom pre Slovensko sú určite aj hlavne nemecky hovoriace krajiny ako napríklad Švajčiarsko, alebo Nemecko. V obidvoch krajinách systém duálneho vzdelávania funguje už dlho a opiera sa o potreby na trhu práce. Výhodou je aj to, že spomínané krajiny systém duálneho vzdelávania výrazne podporujú a sú pri tom so systémom duálneho vzdelávania dokonca v profite, čím podporujú konkurencieschopnosť svojej krajiny.

Stále pretrvávajúci nedostatok odborne kvalifikovaných pracovných síl a riadiacich pracovných síl je výsledkom nefunkčného prepojenia výsledkov vzdelávania s trhom práce, ako aj k tomu neprimeranej kvality najmä odborného školstva. Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily je spôsobený mnohými faktormi, jedným z nich je aj menej flexibilný systém odborných škôl a vysokých škôl, ktoré v súčasnom legislatívnom prostredí nedokážu promptne zareagovať kvalitnou, požadovanou prípravou žiakov na aktuálne alebo očakávané požiadavky pracovného trhu, čoho dôkazom je aj pomerne vysoká nezamestnanosť tých mladých ľudí, ktorí vyštudujú na aktuálnom pracovnom trhu „nepoužiteľné“ odbory.

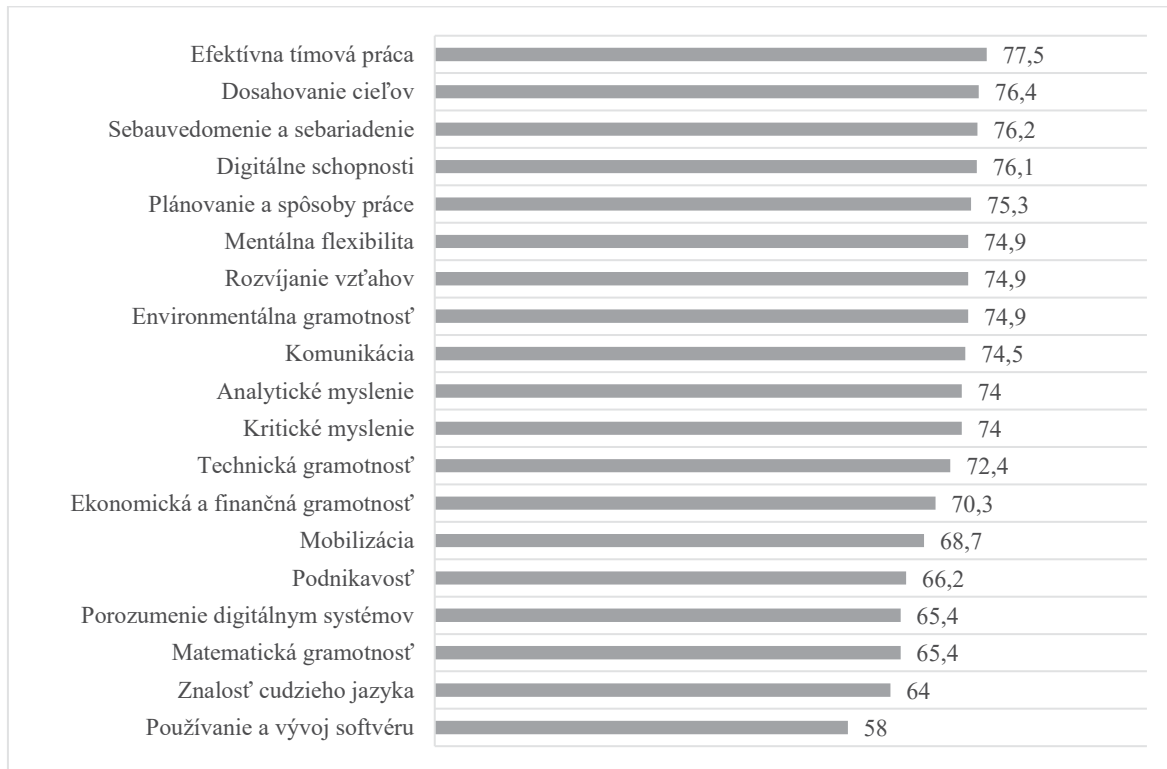
Z dnešných trendov na pracovných trhoch možno vyvodit', že úspešnejší bude na trhu práce jedinec, ktorý bude disponovať komplexnejšími znalosťami a zručnosťami, bude schopný uvažovať a rozhodovať sa v širších súvislostiach a bude ochotný sa neustále vzdelávať (Kohout a Palíšková, 2017). Zároveň je možné predpokladať, že v budúcnosti budú vyžadované predovšetkým tieto znalosti a zručnosti:

- Digitálna gramotnosť ako súčasť základného vzdelania každého človeka. Najmä schopnosť vedieť technológie používať na efektívne riešenie problémov a schopnosť efektívne pracovať s rôznymi informáciami. S tým súvisí schopnosť priebežne si osvojovať nové trendy v technológiách a neustále rozvíjať svoje znalosti a zručnosti v oblasti informačných technológií.
- Úzka špecializácia v jednom odbore ustúpi a budú vyžadovaní tzv. T-shaped professionals, čiže profesionáli so znalosťami v tvare T, tzn. súčasne hlboké a široké znalosti. Depth of Expertise - odborné hlboké znalosti v jednom odbore, a súčasne Breadth of Knowledge - široké znalosti naprieč mnohými disciplínami (Obrázok č. 2, (Kršák a Závodný, 2018)), ale aj schopnosti komunikácie, kritického myslenia a pod. Schopnosť uvažovať interdisciplinárne je nevyhnutným predpokladom inovácií. Vzhľadom na prepojenosť technológií, výrobných procesov a celého hodnotového reťazca bude nevyhnutné pre jedinca orientovať sa v celom systéme.
- Okrem hard skills (tvrdých zručností; odborných, technických, jazykových a pod.) bude ďalej narastať význam soft skills (mäkkých zručností). „Ide najmä o komunikačné schopnosti, koncepčné myslenie, schopnosť vedenia tímu a spolupráce, odolnosť voči stresu, schopnosť rýchlo reagovať a rozhodovať sa, schopnosť zdieľať informácie, schopnosť tolerancie, sebariadenia atď. Mäkké zručnosti sú nevyhnutným predpokladom efektívnej práce v tímoch a virtuálnych tímoch, v rámci platforiem spolupráce a pod.“

Obr. č. 2 – Schématické zobrazenie nárokov na systémového pracovníka
Zdroj: Kršák a Závodný, 2018

Zručnosti potrebné pre budúcnosť ďalej dopĺňa a rozširuje prieskum Republikovej únie zamestnávateľov, ktorý sa zameria na predpokladané najdôležitejšie zručnosti do r. 2030. Obrázok č. 3 zoradzuje zručnosti podľa dôležitosti (čím viac bodov, tým dôležitejšia zručnosť) a toto zobrazenie reflektuje nevyhnutnosť ľudských zdrojov disponovať digitálnou gramotnosťou a mäkkými zručnosťami, a to nielen pre súčasnosť, ale najmä pre obdobie na ďalších 7 rokov (Lednárová a Dítětová et al. 2021).

Obr. č.3 – Zručnosti podľa dôležitosti do r. 2030
Zdroj: vlastné spracovanie

4. VÝSLEDKY A DISKUSIA

Podľa Svetového ekonomického fóra (Weforum.org 2020) môžeme do zoznamu 10 najdôležitejších zručností budúcnosti uviesť tiež kombináciu mäkkých zručností a digitálnych schopností:

- Analytické myslenie a inovácie.
- Aktívne učenie a stratégie učenia.
- Komplexné riešenie problémov.
- Kritické myslenie a analýza.
- Kreativita, originalita a iniciatíva.
- Vodcovstvo a spoločenský vplyv.
- Používanie, monitorovanie a kontrola technológie.
- Návrh technológie a programovanie.
- Odolnosť, tolerancia stresu a flexibilita.
- Uvažovanie, riešenie problémov a predstavivosť.

Kritické myslenie, ako jedna zo zručností, ktoré sa opakovane objavujú v žiadaných budúcich zručnostiach, je nevyhnutné na to, aby jedinci boli schopní orientovať sa vo svete právd, poloprávd a nepráv. „K tomu potrebujú byť pripravení hlavne svojimi poznatkami a schopnosťami špecifického myslenia, ktoré môžu získať v rámci jednotlivých predmetov. Dôležitosť predmetov v duchu tejto myšlienky je nesporná, nakoľko žiaci potrebujú schopnosti myslenia - analytického, syntetického vrátane myslenia v súvislostiach, ktoré sú východiskami

hodnotiaceho myslenia. Tieto schopnosti im pomôžu vytvoriť akýsi hodnotiaci filter, ktorým budú preverovať všetky nové informácie, najmä získané z rôznych médií vrátane elektronických“. (Gullach 2019, s.10).

V spolupráci medzi zamestnávateľmi, zástupcami zamestnancov a relevantnými zástupcami verejnej správy je tiež potrebná a takto prebehla aj analýza, ktorá vznikla za účelom identifikácie dopadov transformácie na potrebné zručnosti vo vybraných regiónoch. Inštitút digitálnych a rozvojových politík, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR sa zamerali o región hornej Nitry a vybrané okresy Banskobystrického a Košického samosprávneho kraja. Analýza zručností v transformujúcich sa regiónoch bola realizovaná Inštitútom digitálnych a rozvojových politík patriaceho pod Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, sa zamerala na regióny hornej Nitry a vybrané okresy Banskobystrického a Košického samosprávneho kraja. Vyplýva, že prostredníctvom spolupráce medzi zamestnávateľmi, zástupcami zamestnancov a relevantnými zástupcami verejnej správy je potrebné a aj nevyhnutné revidovať kurikulá, resp. zaviesť nové študijné odbory na prípravu absolventov pre nedostatkové a dopytované profesie. Malo by ísť o prípravu a rozvoj zručností pre obnoviteľné zdroje v energetike, pokročilé a digitálne technológie v priemysle tab. č.1.

Tabuľka č. 1 - Zručnosti potrebné pri hľadaní zamestnania

	Verejný sektor	Súkromný sektor
Absolvovaný stupeň vzdelania	79,60%	46,50%
Absolvovaný študijný odbor	89,20%	68,90%
Absolvovaný študijný program	72,40%	50,20%
Absolvovanie štúdia v zahraničí	10,60%	16,60%
Prax v odbore nadobudnutá počas štúdia	41,70%	60,90%
Prax získaná v zahraničí	13,40%	31,60%
Študijné výsledky	21,60%	12,30%
Zručnosti v oblasti informačných technológií	51,40%	57,10%
Ovládanie cudzích jazykov	30,40%	48,90%
Komunikačné zručnosti, samostatnosť ("soft skills")	83,10%	81,60%

Zdroj: Filčák 2022

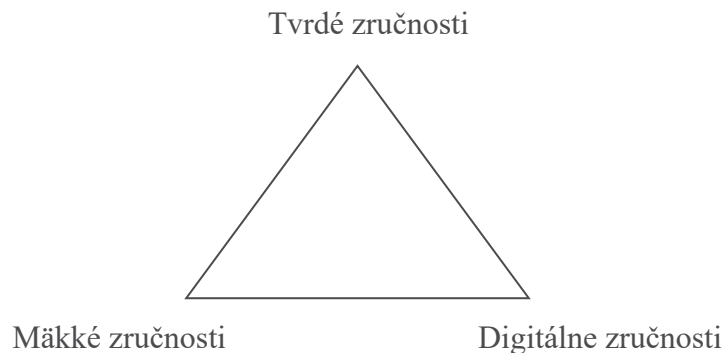
Dôležitosť osvojenia a ovládania mäkkých zručností podporuje aj výskum realizovaný Centrom vedecko-technických informácií SR (ďalej aj CVTI) na základe zadania sekcie vysokých škôl Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Spôsobilosti dôležité pri prijímaní absolventov do zamestnania zaujímavo rozdeľuje napríklad aj podľa sektorov zamestnávateľov. V Tabuľke č. 1 môžeme vidieť, že zamestnávatelia z verejného sektora sa rozhodujú pri prijímaní absolventov do zamestnania hlavne na základe ich absolvovaného odboru, komunikačných zručností a stupňa vzdelania. Pre zamestnávateľov zo súkromného sektora boli dôležité spôsobilosti ako komunikačné zručnosti, študijný odbor a prax v odbore nadobudnutá počas štúdia (Filčák 2022).

ZÁVER

Spoločnosť si musí uvedomiť, že študenti budú musieť uplatniť svoje vedomosti v neznámych a vyvíjajúcich sa podmienkach. Na to budú potrebovať široký rozsah zručností ako predovšetkým:

- kognitívnych a metakognitívnych zručností (napríklad kritické myslenie, tvorivé myslenie, učenie sa učiť sa a samoregulácia);
- sociálne a emocionálne zručnosti (napr. empatia, sebaúčinnosť a spolupráca); a
- praktické a fyzické zručnosti (napr. používanie nových zariadení informačných a komunikačných technológií)

Vzájomnú prepojenosť troch kľúčových zručností môžeme znázorniť nasledovným diagramom obr.č.4.

Obr. č.4 Trojuholník zručností
(vlastné spracovanie)

Trojuholník zručností obr. č. 4 samozrejme môže nadobúdať rôzny tvar, budú odvetvia, kde budú potrebné viac digitálne a odborné zručnosti, alebo inde zase viac mäkké zručnosti spolu s tvrdými zručnosťami, čo budeme zisťovať aj v spomínanom pripravovanom prieskume. Systém duálneho vzdelávania stále nie je natoľko rozšírený, aby v ňom bolo zapojených väčšie množstvo škôl a sú to predovšetkým stredné školy a niektoré Univerzity technického zamerania, ako napr. Strojnícka Fakulta STU v Bratislave. Prínos duálneho vzdelávania pre spoločnosť sa dá vyjadriť vo viacerých smeroch. Duálne vzdelávanie sprostredkováva pre podniky možnosť ovplyvniť a zasiahnuť do vzdelávacieho procesu žiakov, ktorí môžu byť v budúcnosti ich zamestnancami. Zároveň umožňuje žiakom rozšíriť si svoje obzory a vyskúšať si svoje vedomosti a znalosti v praxi.

Každý väčší projekt aj tento má svoje výhody, ale aj bariéry ktoré bránia jeho úspechu. Najväčšími bariérami v rozvoji systému duálneho vzdelávania u nás na Slovensku je najmä nedostatočná informovanosť. Veľké množstvo podnikov a firiem o duálne vzdelávanie nemá záujem lebo o ňom v podstate ani nevie. Neinformovanosť je aj na strane žiakov a rodičov, ktorí v dôsledku nedostatku informácií nemajú záujem sa zúčastňovať duálneho vzdelávania. Pritom nevedia napríklad to, že žiaci budú dostávať za výučbu v praxi aj plat. Nezáujem o duálne vzdelávanie je však vyvolaný aj z iných dôvodov, a to konkrétne u škôl. Jedným z nich je finančný aspekt. Školy totižto aplikovaním duálneho vzdelávania prichádzajú o financie. Víziou môže byť zlepšenie systému duálneho vzdelávania, nakoľko do systému pribúdajú žiaci

a školy. Takto tiež v rámci spätnej väzby môže Štátny inštitút odborného vzdelávania ešte lepšie zapracovať pripomienky a návrhy do daného systému, čím podporí konkurencieschopnosť študentov na trhu práce a samozrejme zamestnanie absolventov v danom vyštudovanom odbore.

Príspevok bol napísaný ako súčasť riešenia grantovej úlohy Projektu KEGA č. 023STU-4/2023 a projektu KEGA č. 011STU-4/2022

LITERATÚRA

- Alianciapas.sk, 2019. [online]. [cit. 2023-10-16]. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/podla-podnikatelov-je-na-slovensku-zly-vzdelavaci-system/>
- Filčák, T., 2022. Záverečná správa zo zamestnávateľského prieskumu. Záverečná správa projektu Uplatniteľnosť absolventov slovenských vysokých škôl na trhu práce za zamestnávateľský prieskum [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR. [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//VS/absolvent/2022/Zamestnavatel_zaverecna_sprava.pdf
- Gullach, E., 2019. Rozvíjanie zručností žiakov pre 21. storočie - učíme pre zajtrajšok. In: Pedagogické rozhľady [online]. Roč.28, č.3, s.8-11 [cit. 2023-10-20] ISSN 1335-0404. Dostupné na: <https://mpc-edu.sk/sites/default/files/rozhlady-casopis/pr-3-2019.pdf>
- Hall, C., S, Lindzey, G., Loehlin, J., C. a Manosevitz, M.: 1997. Psychológia osobnosti. Úvod do teórií osobnosti. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. ISBN: 80-08-00994-2
- Jeck, T., 2017. Slovenská ekonomika a štvrtá priemyselná revolúcia: faktory a predpoklady. [online] Bratislava: Ekonomický ústav SAV [cit. 2023-10-11]. ISSN 1337-5598. Dostupné na: https://ekonom.sav.sk/uploads/journals/373_wp_4_priemyselna_a_sk_final.pdf
- Kešelová, D., Bednárik, R., Gerbery, D. a Ondrušová, D., 2022. Vplyv robotizácie, automatizácie a digitalizácie na trh práce v SR. Výsledky empirického prieskumu [online]. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny. [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: <https://ivpr.gov.sk/vplyv-robotizacie-automatizacie-a-digitalizacie-na-trh-prace-v-sr-vysledky-empirickeho-prieskumu-daniela-keselova-rastislav-bednarik-daniel-gerbery-darina-ondrusova-2022/>
- Kohout, P. a Palíšková, M., 2017. Dopady digitalizace, automatizace a robotizace. Analytická studie. [online]. Praha. [cit. 2023-10-10]. Dostupné na: https://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/wysiwyg_uploads/bba5a5c7366cdaf3/uploads/Studie_Dopady_digitalizace.docx
- Kršák, E. a Závodný, P., 2018. IT projekty a ich manažment. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline. ISBN 978-80-554-1425-6
- Lednárová Dítětová, L., Hrnčiar, M., Cíbková, N., Čierna, Z., Pálová, V., Škodová, M., Varačka, M. a Vittek, J., 2021. Zručnosti pre budúcnosť konkurencieschopného trhu práce na Slovensku. Analýza. [online]. Republiková únia zamestnávateľov. [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: <https://www.ruzsr.sk/media/e5cec396-eadc-477a-8129-ea8802226211.pdf>

- Mirri.gov.sk, 2022. Národná stratégia digitálnych zručností Slovenskej republiky a Akčný plán na roky 2023 – 2026 [online]. [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2023/01/NSDZ-a-AP.pdf>
- Mráz, V., Jerga, M. a Holičková, N., 2023. Analýza zručností v transformujúcich sa regiónoch. [online] Bratislava: Inštitút digitálnych a rozvojových politík [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2023/05/Anal%C3%BDza-zru%C4%8Dnost%C3%AD-v-transformuj%C3%BAcich-sa-regi%C3%B3noch.pdf>
- Oecd.org, 2018. The Future of Education and Skills: Education 2030. [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: [http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](http://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).
- Pecháčová, Z., Čavojská, K., 2022. Mladí ľudia a trh práce. Výskumná správa. [online]. Rada mládeže Slovenska. [cit. 2023-10-18]. Dostupné na: https://nivam.sk/wp-content/uploads/2023/03/EYY2022_sprava_z_vyskumu_final.pdf
- Weforum.org 2020. The future of jobs. Report. [online]. World Economic Forum [cit. 2023-10-18] Dostupné na: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020>
- Zákon 131/2002 Z. z. Zákon o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

KONTAKTNÉ ÚDAJE

Doc.Ing. Zuzana Chodasová, PhD.
Ústav Manažmentu STU
Vazovova 5, 812 43 Bratislava
e-mail: zuzana.chodasova@stuba.sk

Ing. Miriam Takáčová
Ústav Manažmentu STU
Vazovova 5, 812 43 Bratislava
e-mail: miriam.takacova@stuba.sk